بعد از بیانات مهم رهبر معظم انقلاب در سالروز شهادت امام صادق(ع) شهرآرا به تبیین این سخنان می‌پردازد

تغییر مسیر تاریخ با تحلیل نادرست و تصمیم نابجا

گفت‌وگو

آمنه مستقیمی| در تحلیل بیانات رهبر معظم انقلاب در سالروز شهادت امام جعفرصادق(ع) و نقش فاش‌کردن اسرار در انحراف جامعه شیعی از اهداف و مقاصد و عبرت‌های امروزی آن، با حجت‌الاسلام‌والمسلمین سیدسجاد ایزدهی، رئیس پژوهشکده نظام‌های اسلامی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی گفت‌وگو کرده‌ایم.

تقدیر الهی را تغییر ندهیم

اشاره رهبر معظم انقلاب درباره دهن‌لقی و فاش‌شدن اسرار شیعه که در بیانات سالروز شهادت امام صادق(ع) فرمودند، ناظر به عنصر تقیه است درباره اینکه خدای متعال، قضایی را وعده داده است و آن را محقق می‌کند، البته به شرط آنکه مردم پای کار بایستند؛ چنان‌که خدا وعده داده بود در سال ۷۰ هجری اداره حکومت مجدد به اهل بیت(ع) بازگردد به شرط آنکه اصل قضیه آشکار نشود و بر زبان‌ها نیفتد و دشمن متوجه نشود و این راهبرد را درنیابد و اهل بیت(ع) هم براساس برنامه‌ریزی کار را پیش ببرند، اما چون خواص سرّ را آشکار کردند و دشمن دست به کار شد و نیرنگ کرد، امر ولایت محقق نشد.

عدم حمایت عوام، تاریخ را تغییر داد

عوام هم دراین‌باره مقصرند؛ چون در ماجرای عاشورا از همراهی امام حسین(ع) دست کشیدند و پشت امام(ع) را خالی کردند و ایشان را تنها گذاشتند و درپی بی‌بصیرتی خواص و کوتاهی عوام، آن بزرگ‌ترین جنایت تاریخ رقم خورد. خدای متعال هم امر ولایت و امامت را که قرار بود در سال ۷۰ هجری محقق شود، به تعویق انداخت و مصائب این تعویق، دامن‌گیر خواص و عوام با هم شد.

انقلاب با دهن‌لقی به پیروزی نمی‌رسید

در همین دوران معاصر و زمان راهبری و پیروزی انقلاب اسلامی، اگر تشکیلات امام براثر دهن‌لقی لو می‌رفت و همه دستگیر می‌شدند، انقلاب به پیروزی نمی‌رسید. لذا در بحبوحه تصمیمات مهم و شرایط راهبردی، اگر کسی به‌دلیل اعتراض بیجا و ناآگاهی یا هر دلیل دیگر، منطق تقیه را زیر پا بگذارد و اسرار امام را لو بدهد، طبیعتا دشمنان منتظر نمی‌مانند که زمان بگذرد و فرصت از دست برود و با سیل جمعیت آگاه مواجه شود؛ لذا دست به کار می‌شود و کارشکنی می‌کند؛ برای همین هم امام صادق(ع) به خواص تأکید داشتند که رازدار باشند و افشای اسرار نکنند.

عبرت بگیریم

این ماجرا صرف نقل تاریخی نیست؛ مسئله این است که عین این ماجرا و دهن‌لقی و افشای اسرار همواره قابل تکرار است. ما باید در روای این ماجرا، نسبت به امام صادق(ع) درک پیدا کنیم و بدانیم ایشان امامی صرفا مشغول درس و بحث و بی‌توجه به سیاست‌های کلان جامعه نبودند؛ چون رهبران ما آن‌هایی‌اند که راهبرد مشخص در فعالیت‌ها دارند. از طرفی مردم هم باید به امام جامعه اعتماد داشته باشند و اگر امام تأکید دارد سرّی فاش نشود، التزام و اعتماد داشته باشند.

تقیه مربوط به امور کلان و راهبردی است

برخلاف مشهور که تقیه را مربوط به امور جزئی، خُرد و سلبی می‌داند، تقیه در روایات اهل بیت(ع) به برنامه‌ریزی راهبرد و تشکیلات معنا شده است و آن حضرات(ع) به‌واسطه همین تقیه، تشکیلات مخفیانه راه انداخته بودند و راهبردهایی داشتند که در خفا و پنهان توسط خواص پیش برده می‌شد و تأکید ویژه داشتند که برای به‌سامان‌رسیدن، این اقدامات بین خواص مخفی بماند اما آن‌ها به تعبیری دهن‌لقی و اسرار را افشا کردند و همین باعث شد وعده الهی به تعویق بیفتد. تقیه مصلحت کل جامعه را تضمین می‌کند؛ اگر کسی مراعات کرد، ثواب نتیجه به او می‌رسد و اگر آشکار کرد، همه تبعات این افشاگری به‌گردن او خواهد بود.

نقشه امام(ع) را سوزاندند

در منطق و راهبرد ائمه(ع) قیام و عملیات، زمان خاص خود را دارد و باید همه زمینه‌ها فراهم شود و ماجرا مخفی بماند و لو نرود، وگرنه دشمن قیام را به شکست منتهی می‌کند، چنان‌که قیام سادات حسنی، علیه بنی‌مروان نقض غرض بود و دشمن را آگاه کرد و چون آن‌ها به بنی‌هاشم منتسب بودند، عِده و عُده‌شان را از بین بُردند و درنهایت با افراد اندکی غایت رخ نداد و هدف امام صادق(ع) مخدوش شد. چه‌بسا سادات حسنی قبل از زمان مقرر قیام کردند و همین هم به تعبیر امروز نقشه امام(ع) را سوخت کرد.

دهن‌لق نباشیم

ماجرای دهن‌لقی به راهبرد تقیه بازمی‌گردد. در روایات ما درمقابل تقیه، کشف و آشکارکردن است. فرض کنید در جبهه جنگ قرار است عملیاتی مخفیانه انجام شود و دشمن متوجه نشود تا سپاه اسلام غلبه کند؛ این همان کار ائمه(ع) بود. اهل بیت(ع) فضای عمومی جامعه را به‌گونه‌ای مهیا کردند تا بعد از چندسال علم و بیان روایات و تربیت و دعا و لو به ظاهر جریانی برای مقابله با دشمن شکل بگیرد که خروجی آن، امر ولایت را محقق کند اما افشا و لودادن، آن تشکیلات را از بین برد و مانع شد.

تحمیل هزینه برای کشور

امروز هم بعضا شرایط ایجاب می‌کند که منتظر بمانیم تا صنعت نظامی، علمی و... به بلوغ برسد و استحکام بیابد و تا آن زمان، دشمن مطلع نشود و اسرار را نگوییم اما عده‌ای از کارگزاران و سیاسیون، بی‌توجه به اهمیت این اختفا، اسرار را بیان و هزینه‌های گزاف به کشور تحمیل کردند، مثل قرارداد راهبردی ایران و چین که افشای آن توسط یکی از کارگزاران نظام و مطلع‌شدن رقیب، مانع از پیشبرد کار شد.

کار را به وقتش بگذاریم

عبرت مهم از اتفاقی که در دوران امام صادق(ع) رخ داد، آن است که از حیث امنیتی، چیزی که برای نتیجه متأخر باید پنهان بماند، نباید توسط خواص بیان شود تا وقتی که به نتیجه برسد؛ چنان‌که اگر قیام امام صادق(ع) هم زمان خودش آشکار می‌شد، قطعا نتیجه می‌داد اما به‌دلیل اعلان زودتر از موعد، کارایی‌اش از بین رفت و نقشه سوخت شد؛ امروز هم چنین است و امور کلانی که در مواجهه با دشمن باید مخفی شود، نباید فاش گردد و اگر کسی چنین کند به تعبیر روایات مؤمن و شیعه نیست.

گله نکنیم

امروز هم بسیاری از مسائل جامعه ممکن است همین‌گونه باشد. اگر قرار است مذاکره‌ای شود، اگر قرار است جایی کوتاه بیاییم و جایی کوتاه نیاییم و... همه سیاست‌های کلانی است که باید جامعه و مؤمنان به آن ملتزم باشند و نسبت به رفتار امام و رهبر جامعه اعتراض و گلایه نکنند؛ اگر سرّی هست که امام مجبور به کاری شود، به قدری ایراد نکنند تا سرّ قضیه فاش شود و دشمن از آن به نفع خود سوءاستفاده کند. همراهی عوام و خواص و تن‌دادن به قضای الهی که همان از بین‌رفتن ظلم و ظالم است، از عبرت‌های این بیان و تکرار تاریخ است.

درس‌هایی از نهج‌البلاغه

قسمت چهارم

در ستایش امنیت

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدجواد نظافت یزدی
عضو شورای عالی حوزه علمیه خراسان

در قسمت‌های قبل گفتیم که امیرالمؤمنین(ع) چهار مأموریت برای مالک اشتر در اداره کشور مصر بیان می‌کنند. درباره مأموریت اول فرمودند: «جِبَایَةَ خَرَاجِهَا» یعنی مالیات را جمع‌آوری کنید.

دومین مأموریت حضرت علی(ع) به مالک اشتر این بود که فرمودند: «وَ جِهَادَ عَدُوِّهَا» یک مأموریت کلان مبارزه با دشمنان مصر است. به‌هرحال اگر دشمنان نترسند و دفع نشوند، همه زحمت‌ها هدر می‌رود. امنیت عدل نان است. یعنی قرآن وقتی می‌خواهد بحث عبادت را مطرح کند، دو چیز را می‌گوید باید باشد تا مردم عبادت کنند و از آن‌ها انتظار عبادت داشته باشند. «فَلیَعْبُدُوا رَبَّ هذَا البَیْتِ الَّذی أَطعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَ آمَنَهُمْ مِنْ خَوفٍ»

«پس (به شکرانه این نعمت بزرگ) باید پروردگار این خانه را عبادت کنند؛ پروردگاری که آنان را از گرسنگی نجات داد و از بیمی [که از دشمن داشتند] ایمنی‌شان بخشید.»

(سوره قریش، آیات ۳ و ۴)

باید عبادت کنند پروردگار این خانه را؛ خدایی که شکم آن‌ها را سیر کرد و ترس را برطرف کرد و برای آن‌ها امنیت را به ارمغان آورد. آن وقت می‌گوید عبادت کنید.

امنیت بسیار اهمیت دارد. راهبرد کلان امنیت هم ترساندن دشمنان است.

«وَ أَعِدُّوا لَهُمْ مَا استَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِبَاطِ الخَیْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللهِ وَ عَدُوَّکُمْ وَ آخَرِینَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللهُ یَعلَمُهُم وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ شَیْءٍ فِی سَبِیلِ اللهِ یُوَفَّ إِلَیْکُمْ وَ أَنْتُمْ لَاتُظْلَمُونَ»

«و شما (ای مؤمنان) در مقام مبارزه با آن کافران، خود را مهیا کنید و تا آن حد که بتوانید از آذوقه و تسلیحات و آلات جنگی و اسبان سواری زین‌کرده برای تهدید و تخویف دشمنان خدا و دشمنان خودتان فراهم سازید و نیز برای قوم دیگری که شما بر (دشمنی) آنان آگاه نیستید (مراد منافقان‌اند که به‌ظاهر مسلم و در باطن کافر محض‌اند) و خدا بر آن‌ها آگاه است. و آنچه در راه خدا صرف می‌کنید، خدا تمام و کامل به شما عوض خواهد داد و هرگز به شما ستم نخواهد شد.»

(سوره انفال، آیه ۶۰)

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید بترسانید دشمن خدا را و دشمن خود را. آن موقع قرآن می‌گوید که اسب‌های جنگی آماده داشته باشید تا دشمن بترسد. الان باید شهرک‌های موشکی آماده داشته باشید و موشک‌ها را به رخ دشمن بکشانید.

به‌هرحال اگر امنیت نباشد، هیچ چیزی ثبات و استقرار نخواهد داشت. اولویت اول دفع شر دشمنان و ایجاد امنیت است تا همه زیرساخت‌ها سالم بماند و برنامه‌ریزی‌ها صورت بگیرد. امنیت یکی از چیزهایی است که بدون آن زندگی گوارا نیست و نعمتی است که گفته‌اند آدم‌ها قدر این نعمت را نمی‌دانند.

ان‌شاءا... که قدردان نعمت امنیت باشیم و آن را با حفظ وحدت و اتحاد و راهبرد ارعاب و ترساندن دشمنان حفظ کنیم. والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

فصل اول- قسمت چهارم

بردار و بخوان

آموزه‌های اسلامی؛ در خدمت سبک زندگی با رویکرد دینی

حمیده ذاکری| آموزه‌های اسلامی می‌توانند نقش مهمی در زندگی ما داشته باشند. ما زمانی که الگوهای رفتاری را متناسب با نگاه اسلامی به کار بگیریم، می‌توانیم نقش آن‌ها را در زندگی خود افزایش دهیم. آموزه‌های اسلامی زمانی می‌توانند در زندگی ما اثرگذار باشند که با فرهنگ و ویژگی‌های خاص جامعه ایرانی در تناسب باشند.

از سوی دیگر رسانه‌ها نقش مهمی در زندگی انسان امروز دارند. اگر ابزارهای دیداری، شنیداری و ظرفیت‌های گسترده زیبایی‌شناختی و هنری در خدمت ترویج سبک زندگی اسلامی باشند، آن‌گاه می‌توانیم به نقش‌آفرینی آن‌ها در زندگی خوش‌بین باشیم.

کتاب «سبک زندگی براساس آموزه‌های اسلامی (با رویکرد رسانه)» نوشته حجت‌الاسلام والمسلمین، حمید فاضل قانع، یکی از کتاب‌هایی است که می‌تواند به ما در حوزه سبک زندگی با رویکرد دینی کمک کند. عمده محتوای این کتاب با محوریت آیات قرآن و روایات ائمه معصوم(ع) تنظیم شده است. از سوی دیگر ذکر آرا و نظرات جمعی از شاخص‌ترین جامعه‌شناسان و روان‌شناسان حول مسائل مختلف سبک زندگی، آن را خواندنی‌تر کرده است.

در پیشگفتار کتاب آمده است: «در حوزه مطالعات فرهنگی، «سبک زندگی» مجموعه رفتارها و الگوهای کنش هر فرد است که به ابعاد هنجاری و معنایی زندگی اجتماعی نظر داشته باشد. طبیعی است براساس چنین رویکردی، سبک زندگی افزون بر اینکه بر ماهیت و محتوای خاص تعاملات و کنش‌های اشخاص در هر جامعه دلالت دارد و بیانگر اغراض، نیات، معانی و تفسیرهای فرد در جریان عمل روزمره و زندگی روزانه است، نشان‌دهنده کم‌وکیف نظام باورها و ارزش‌های افراد نیز خواهد بود».

نویسنده این کتاب، رسانه را با ویژگی پذیرش بهتر و گسترده‌تر اجتماعی، مروج و مبلغ الگوهای آموزه‌های اسلامی به مخاطب معرفی می‌کند.

این کتاب شامل شش فصل اصلی است که شما با خواندن آن می‌توانید با راهکارهایی برای داشتن یک زندگی با محوریت آموزش‌های اسلامی آشنا شوید. نویسنده پس از آنکه در فصل‌های سه‌گانه «بینش»، «گرایش» و «کنش»، مجموعه‌ای از معیارها و الگوهای لازم را برای پدیدآمدن سبک زندگی دینی شناسایی، بررسی و ارائه می‌کند، در بخش پنجم کتاب ضمن بررسی مفاهیم توصیفی و تجویزی سبک زندگی به توضیح برخی از واقعیت‌های موجود جامعه ایرانی ازجمله طولانی شدن دوره جوانی و نوجوانی، رشد فردگرایی، افزایش تمایل به فراغت‌های غیرفعال، اشاعه مصرف‌گرایی و گسترش هنجارهای غیردینی می‌پردازد.

«رسانه‌ها و محصولات رسانه‌ای، از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر شکل‌گیری سبک‌های نوین زندگی یا تغییر سبک‌های زندگی است». کارشناسان اساسی‌ترین مشکل به‌ویژه برای افراد و گروه‌هایی را که دنبال زندگی هدفمند هستند، گستره وسیع انتخاب از میان الگوهای رفتاری متنوع و متکبر دانسته‌اند. کتاب حاضر با مطالعه و بهره‌گیری از حدود ۱۲۰ جلد کتاب و ۲۱ مقاله نوشته شده و به همت مرکز پژوهش‌های اسلامی صداوسیما منتشر شده است.